

Elke grap kent z'n grens

door Fokko Oldenhuis Fotografie: Thea Mulder/ Free Images

Het speelde zich af in 1997. Aan restaurant Scaldia was een tweede Michelinster toegekend. Twee artsen besloten de restauranthouder op de proef te stellen. Zij gingen er lunchen. Als ik vroeger – periode 1970-1980 – met mijn leidinggevende, prof. Brunner ging lunchen, liepen wij naar café De Beurs en bestelden aldaar een omelet ham of kaas, met één glas melk. Dat was het dan. Deze artsen deden het anders. Zij bestelden de ene na de andere dure fles wijn. Nadat zij zo'n dure wijn geproefd hadden, keurden zij de fles af en bestelden een andere. De restauranthouder begon zich bezorgd af te vragen of zijn gasten al die afgekeurde wijnen wel zouden gaan betalen. Zelfs nadat de rekening (725,= gulden, ofwel €335 was gebracht, zetten zij dat spel van proeven en afkeuren voort en tergden de exploitant daarmee tot het uiterste.

Wat hij vreest, gebeurt. De gasten stappen op en begeven zich zonder betaald te hebben naar de uitgang. Wat de restauranthouder niet weet, is dat zijn gasten het geld inclusief een ruime fooi onder het schoteltje hebben verstopt. Vlak vóór de uitgang pakt de exploitant een van de gasten in de kraag. Deze rukt zich met een armzwaai los en treft daarbij de exploitant in het gezicht. Die deelt vervolgens een klap uit, waardoor zijn gast tegen de deur

van het restaurant valt. De getroffen arts wordt in een ziekenhuis behandeld, maar hij houdt blijvende klachten over: ernstige hoofdpijnen, duizeligheid en negentig procent gehoorschade aan het linkeroor. Het slachtoffer spreekt daarop de exploitant aan voor de schade. Wat als een grap begon, liep volledig uit de hand. Zowel de rechtbank als het hof en de Hoge Raad wezen de vordering af. Toen duidelijk was dat de restauranthouder hen niet zou laten gaan, hadden zij moeten spreken en de exploitant erop moeten wijzen dat alles betaald was.

'Ja maar, dat wil toch niet zeggen dat iedere exploitant elke niet betalende klant die het café of de winkel wil verlaten, het ziekenhuis in kan slaan?' Natuurlijk niet! Maar de strekking van de uitspraak is dat 'wie bewust en langdurig agressie van een ander provoceert, zich er achteraf niet over kan beklagen dat hij van die agressie het slachtoffer is geworden'. Ik ontleen dit citaat aan prof. mr. Brunner, in leven hoogleraar vermogensrecht – de man van de omelet plus één glas melk – die deze uitspraak uit 1997 op nuchtere wijze van commentaar voorzag. Brunner merkte voorts op dat zijns inziens sinds de jaren zeventig te gemakkelijk de opvatting is ontstaan dat hoe ernstig

ook de provocatie is, het slachtoffer te allen tijde zijn zelfbeheersing moet behouden. 'Voor politiemensen en onderwijskrachten valt daar nog iets voor te zeggen,' aldus Brunner. 'Voor gewone mensen verlangt het recht geen bovenmenselijk geduld jegens treiteraars.' Ik voeg daaraan toe dat anno 2014 de samenleving verwacht dat ook politieagenten en onderwijskrachten zich als gewone mensen gedragen en bewust en langdurig agressie van treiteraars op korde en adequate wijze beantwoorden.

